

MAKROIQTISODIYOTNING ZAMONAVIY STRATEGIK RIVOJLANISH YO'NALISHLARI

D.Bayzakova

Jizzax politexnika instituti

Iqtisodiyot va menejment kafedrası dotsenti v.b

A.Xabibullayev

Kibersport fakulteti 502-24 guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16894010>

Annotatsiya. Mazkur maqolada makroiqtisodiyotning zamonaviy sharoitdagi asosiy strategik yo'nalishlari yoritilgan. Xususan, iqtisodiy o'sish, bandlik, inflyatsiyani boshqarish, tashqi iqtisodiy muvozanat, fiskal va monetar siyosat, innovatsion rivojlanish yo'nalishlari chuqur tahlil qilingan. Shuningdek, O'zbekiston misolida strategik ustuvorliklar ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: makroiqtisodiyot, strategik yo'nalish, iqtisodiy o'sish, bandlik, inflyatsiya, fiskal siyosat, monetar siyosat.

Annotation. This article covers the main strategic areas of macroeconomics in modern conditions. In particular, the directions of economic growth, employment, inflation management, foreign economic balance, fiscal and monetary policy, innovative development are deeply analyzed. Strategic priorities were also considered on the example of Uzbekistan.

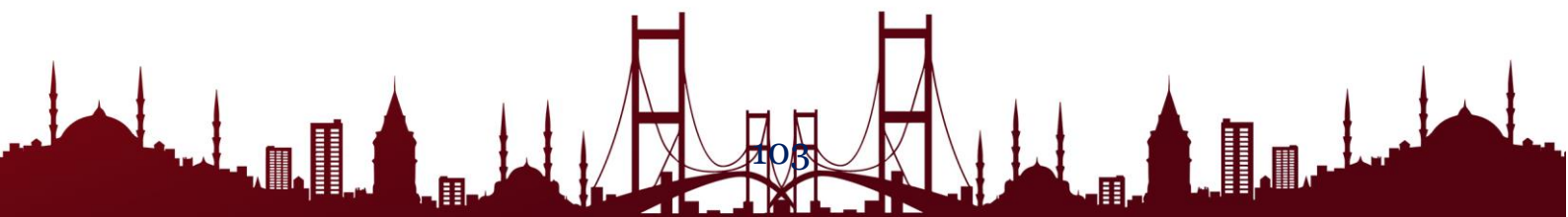
Key words: macroeconomics, strategic direction, economic growth, employment, inflation, fiscal policy, monetary policy.

Makroiqtisodiyot mamlakat miqyosida iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va aholining turmush darajasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Globallashuv, raqamli transformatsiya va ekologik muammolar sharoitida iqtisodiy siyosatning strategik yo'nalishlarini aniqlash har qachongidan muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada makroiqtisodiyotning eng dolzarb strategik yo'nalishlari tahlil qilinadi.

1. Barqaror iqtisodiy o'sish strategiyasi

Makroiqtisodiy strategiyaning eng asosiy yo'nalishi — bu barqaror iqtisodiy o'sishdir. Iqtisodiy o'sish YaIM hajmining yilma-yil oshib borishini anglatadi. Strategik darajada, bu yo'nalish:

- Sanoatni diversifikatsiyalash;
- Ishlab chiqarish quvvatlarini yangilash;
- Innovatsion texnologiyalarni joriy etish;
- Eksport salohiyatini oshirish orqali amalga oshiriladi.

Masalan, O'zbekiston 2030-yilgacha mo'ljallangan rivojlanish strategiyasida sanoatni yuqori texnologiyali tarmoqlar asosida shakllantirishni ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilagan.

2. Bandlikni ta'minlash va mehnat bozorini rivojlantirish

Makroiqtisodiy barqarorlikning muhim omillaridan biri bandlik darajasidir. Yuqori bandlik:

- Aholining daromad manbaini oshiradi;
- Soliq tushumlarini ko'paytiradi;
- Ijtimoiy barqarorlikni ta'minlaydi.

Strategik yo'nalish sifatida bandlik siyosati quyidagilarga asoslanadi:

- Kasb-hunar ta'limini rivojlantirish;
- Yangi ish o'rinlari yaratishga qulay muhit yaratish;
- Yilma-yil ish bilan bandlik darajasini tahlil qilib, faol mehnat bozorini shakllantirish.

3. Inflyatsiyani boshqarish va narxlar barqarorligi

Inflyatsiyani nazorat qilish makroiqtisodiy siyosatning muhim yo'nalishlaridan biridir. Inflyatsiyaning yuqori darajasi aholining real daromadlarini pasaytiradi, investitsiyaviy muhitga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Markaziy banklar odatda inflyatsiyani nazorat qilish uchun quyidagi strategik vositalardan foydalanadi:

- Pul-kredit siyosati (foiz stavkalarini boshqarish);
- Pul massasi hajmini tartibga solish;
- Valyuta kursi va tashqi bozorlar monitoringi.

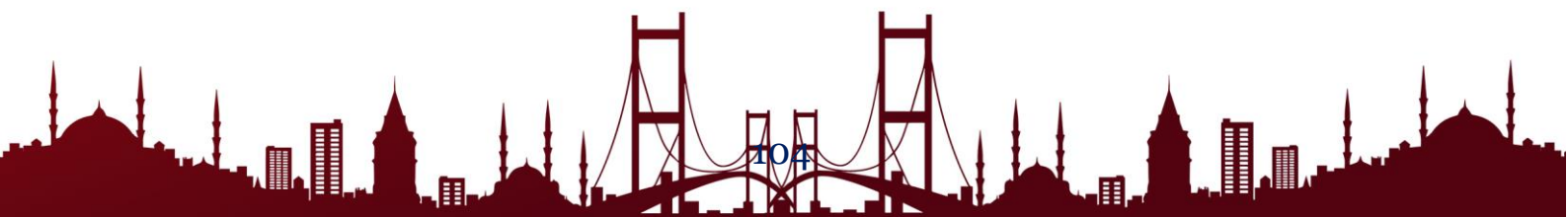
O'zbekistonda so'nggi yillarda Markaziy bank inflyatsion targetlash siyosatini olib bormoqda, bu inflyatsiyani belgilangan maqsad ko'rsatkichlar doirasida ushlab turishni nazarda tutadi.

4. Fiskal va monetar siyosatni muvofiqlashtirish

Iqtisodiy barqarorlik uchun davlat byudjeti (fiskal siyosat) va Markaziy bank faoliyati (monetar siyosat) uyg'unlashgan bo'lishi kerak. Strategik darajada bu:

- Soliq yukini maqbullashtirish;
- Davlat xarajatlarini samarali taqsimlash;
- Davlat qarzining optimal darajasini saqlash;
- Kreditlar hajmini makroiqtisodiy ehtiyojlarga moslashtirishni anglatadi.

O'zbekistonda davlat qarzining YaIMga nisbatan nisbatan pastligi fiskal barqarorlikning yaxshi ko'rsatkichlaridan biridir.

5. Raqamli va innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish

Zamonaviy makroiqtisodiy strategiyaning ajralmas qismi bu raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishdir. U quyidagilar orqali amalga oshadi:

- Raqamli texnologiyalarni joriy etish (AI, big data, IoT);
- Elektron hukumat va elektron tijorat infratuzilmasini kengaytirish;
- Innovatsion faoliyatni rag'batlantirish va startaplarni qo'llab-quvvatlash.

O'zbekiston bu borada "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi orqali makroiqtisodiy boshqaruvni raqamlashtirishga alohida e'tibor qaratmoqda.

6. Tashqi iqtisodiy barqarorlik va valyuta siyosati

Tashqi savdo muvozanati, to'lovlar balansi va xorijiy investitsiyalar oqimini tartibga solish — bu makroiqtisodiy siyosatning tashqi yo'nalishlari hisoblanadi. Ushbu strategik yo'nalish quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Eksport-import siyosatini maqbullashtirish;
- Xorijiy investitsiyalarni jalb etish;
- Milliy valyuta kursining barqarorligini ta'minlash.

O'zbekiston jahon bozoriga integratsiyalashuv va YTTga a'zolik yo'lida tashqi iqtisodiy strategiyalarni faol takomillashtirmoqda.

Xulosa. Makroiqtisodiyotning strategik yo'nalishlari mamlakatning uzoq muddatli iqtisodiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Iqtisodiy o'sishni ta'minlash, inflyatsiyani nazorat qilish, bandlikni oshirish, fiskal va monetar siyosatni uyg'unlashtirish, raqamli iqtisodiyotga o'tish va tashqi iqtisodiy muvozanatni saqlash — har bir makroiqtisodiy strategiyaning muhim tarkibiy qismlaridir. O'zbekiston tajribasi shuni ko'rsatmoqdaki, makroiqtisodiy barqarorlik va izchil strategik rejalashtirish natijasida ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi" qarori.
2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining yillik hisobotlari.
3. Dornbusch R., Fischer S., Startz R. "Macroeconomics", 12th edition.
4. Blanchard, O. "Macroeconomics", 7th Edition.
5. Krugman P., Wells R. "Macroeconomics", Worth Publishers.
6. Xoliqulov Sh.Sh., Qurbonov Sh.K. "Makroiqtisodiyot", Toshkent, 2020.

